

Хэвлэл мэдээллийн эрх зүйн орчин

“Хэвлэл мэдээллийн эрх зүйн орчин ба тулгамдсан
асуудал” дугуй ширээний ярилцлага

2010.11.19

Х.Наранжаргал, Глоб Интернэшнл

Хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийн тоо- МХХ

2009 оны эцсээр

- Улсын хэмжээнд 383 ХМХ
- 3000 шахам сэтгүүлч

Сонин- 110
Сэтгүүл-90
Телевиз- 82
Радио-76

Монголд зохицуулсан хэм хэмжээ

- Эрх чөлөөг баталгаажуулсан
- Сэтгүүлчийн үйл ажиллагаа
- Агуулга
- Зарим мэдээлэл нээлттэй байх
- Хэрэгслийг зохицуулсан
- Хязгаарласан

Үндсэн Хууль

- 16.16. Итгэл үнэмшилтэй байх, үзэл бодлоо чөлөөтэй илэрхийлэх, үг хэлэх, хэвлэн нийтлэх, тайван жагсаал, цуглаан хийх эрх чөлөөтэй. Жагсаал, цуглаан хийх журмыг хуулиар тогтооно.
- 16.17. Төр, түүний байгууллагаас хууль ёсоор тусгайлан хамгаалбал зохих нууцад хамаарахгүй асуудлаар мэдээлэл хайх, хүлээн авах эрхтэй. Хүний эрх, нэр төр, алдар хүнд, улсыг батлан хамгаалах, үндэсний аюулгүй байдал, нийгмийн хэв журмыг хангах зорилгоор задруулж үл болох төр, байгууллага, хувь хүний нууцыг хуулиар тогтоон хамгаална.

Олон улсын хууль

Хүний Эрхийн Түгээмэл Тунхаглал, 19-р зүйл

“Хүн бүр өөрийн үзэл бодолтой байх, түүнийгээ чөлөөтэй илэрхийлэх эрхтэй: энэхүү эрхэнд үзэл бодлоо ямар ч саадгүй баримтлах эрх чөлөө, үзэл санаа, мэдээллийг улсын хилийн заагаар үл хязгаарлан аливаа арга замаар эрж сурвалжлах, хүлээж авах, түгээн дэлгэрүүлэх эрх чөлөө багтана”

Олон улсын хууль

Иргэний болон Улс төрийн Эрхийн тухай Олон Улсын Пакт, 19-р зүйл, 1974

1. Хүн бүр үзэл бодлоо ямарч хорио саадгүй баримтлах эрхтэй
2. Хүн бүр санаа бодлоо чөлөөтэй илэрхийлэх эрхтэй, энэ эрхэнд төрөл бүрийн мэдээлэл болон үзэл санааг улсын хил хязгаарыг үл харгалзан амаар, бичгээр, эсхүл хэвлэлийн буюу уран сайхны аргаар эхүл өөрийн сонгосон бусад аргаар эрж хайх, хүлээн авах, түгээх эрх чөлөө багтана

Хууль

Хэвлэлийн эрх чөлөөний тухай хууль, 1998

- ОНМХ нийтэлж, нэвтрүүлсэн зүйлийнхээ төлөө хариуцлага хүлээнэ
- Аливаа хэлбэрийн хяналтыг хориглоно
- Төр ОНМХ өмчлөхгүй
- УИХ хэвлэлийн эрх чөлөөг хязгаарласан хууль гаргахгүй

Хууль

Олон нийтийн радио, телевизийн тухай хууль, 2005

- Өмч, удирдлага, санхүүжилт, хяналт
- Редакцийн хараат бус байдал
- Иргэний хариу өгөх эрх
- Өөрийн зохицуулалтын механизм
- Сэтгүүлчийн мэдээлэл олж авах эрх
- Мэдээллийн эх сурвалжаа нууцлах эрх
- Орон нутгийн ОНӨН-ийг зохицуулах оролдлого

Хууль

- 2002 оны Эрүүгийн хууль (139.1, 139.2)

Сэтгүүлчийн хуульд нийцсэн
мэргэжлийн үйл ажиллагаанд
саад хийх нь гэмт хэрэг

Хууль

- Зар сурталчилгааны тухай хууль, 2002

Зүйл 3.1.5

“Мэдээлэх хэрэгсэл” гэж телевиз, радио, холбооны шугам сүлжээ, компьютерийн сүлжээ, тусгай программ, хэвлэл болон бусад арга хэрэгсэл” гэсэн утгаар ойлгоно.

Хууль

- Радио долгионы тухай хууль, 1999
- Харилцаа, холбооны тухай хууль, 2001
- Улсын бүртгэлийн тухай хууль, 2009
- Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хууль 2003
- Бүх шатны сонгуулийн тухай хууль, Сонгуулийн төв байгууллагын тухай хууль
- Бусад хууль (Садар самуун явдалтай тэмцэх тухай хууль гэх мэт

Хуульчилсан акт

- Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай " УИХ-ын тогтоол №103, 1998.8.28
- Дээд шүүхийн тайлбар: Эрүүгийн хууль, 139, 110,111
- Долгион, харилцааны холбооны тухай хуультай холбоотой 17 дүрэм, журам
- Бусад: аймгийн ЗДТГ-ын захирамж
- Гэрээ?

ЗӨӨЛӨН ХЭМ ХЭМЖЭЭ

Мэдээллийн эрх чөлөө нь хүний язгуур эрх бөгөөд...НҮБ-аас эрхэмлэдэг хүний бусад эрхийн үндсэн хэмжүүр мөн

НҮБ-ын Ерөнхий ассемблейн анхдугаар чуулга уулзалтын 59-р тогтоолоос

ЗӨӨЛӨН ХЭМЖЭЭ

- “Чөлөөт хэвлэл бол чөлөөт ард иргэд мөн” “, Чөлөөт хэвлэлийн харти, 1987
- “Хэвлэлийн эрх чөлөө гэж хөндлөнгийн нөлөө, дарамт шахалтаас ангид байхыг хэлнэ” - Ардчилсан хэвлэл мэдээллийн соёлын тунхаг, ОУСХ
- Хараат бус хэвлэл гэж засгийн газар, улс төр, эдийн засгийн хяналт, мөн материал, үйлдвэрлэл, түгээлтийн дэд бүтцээс хараат бус байхыг хэлнэ” - Уэндхүекийн зарчим, ЮНЕСКО, ОУСХ
- Сэтгүүлчдийн баримтлах зарчим, МСНЭ, 2005

Хязгаарлалт: ИБУТЭОУП-19

- Бусдын эрх, нэр төрийг хүндэтгэх
- Үндэсний аюулгүй байдал, нийгмийн хэв журам, хүн амын эрүүл мэнд, ёс суртахууныг хамгаалах

Хязгаарлалт

Үзэл бодлоо илэрхийлэх, мэдээллийн эрх чөлөөнд нөлөөлж буй Монголын улсын хууль тогтоомж, 2001

- 232 хууль
- 91 – хуулийн зүйл заалт
- 51 нь хязгаарлалт

Хязгаарлалт

2007 оны судалгаа

- 360 хууль
- 120 буюу 33%- мэдээлэл нээлттэй байх
- Хязгаарласан хуулийн тоо нэмэгдэж буй

Хязгаарлалт

- Төрийн нууцын тухай хууль, Төрийн нууцын жагсаалтын тухай хууль
- Байгууллагын нууцын тухай хууль
- Бусад хууль

Хязгаарлалт

Нэр төр гутаах

- Иргэний хууль, нэр төр, алдар хүнд, ажил хэргийн нэр хүнд
- Эрүүгийн хууль, 110,111, гүтгэлэг, доромжлол, 2008 онд нэмэлт өөрчлөлт орсон

Чиг хандлага

- Хүний эрхийн үндэсний хөтөлбөр
- Мэдээлэл авах эрх чөлөөний тухай хууль
- Зар сурталчилгааны тухай хууль, 11.6, 14.1
- Мэдээллийн аюулгүй байдлын тухай хуулийн төсөл, ТЕГ
- Ерөнхийлөгчийн санаачилга
- ХЗДХЯ-ны санаачилга
- Харилцаа холбооны зохицуулах хорооны санаачилга
- Нийслэлийн цагдаагийн газрын захидал: чат,
- Цагдаагийн ерөнхий газар: Хамтран ажиллах гэрээ

Баярлалаа

www.globeinter.org.mn